

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/74/2023
Identifikačné číslo spisu:	1419203224
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1419203224.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X.. D. T., narodeného XX. K. XXXX, D., K. I.. T. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou KC LEGAL, s.r.o., Bratislava, Pri Hrubej lúke 3634/1, IČO: 50 057 456, proti žalovaným obchodným spoločnostiam 1/ MAREAL, s. r. o., Bratislava, Cabanova 13/A, IČO: 44 233 221, 2/ Bytový podnik Dúbravka, spol. s r. o., Bratislava, Drobného 27, IČO: 35 828 994, zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Polákom, Bratislava, Miletičova 64, o uloženie povinnosti dokončiť stavebné dielo, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. 4C/51/2019, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2022 sp. zn. 9Co/114/2021, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2022 sp. zn. 9Co/114/2021 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo 7. septembra 2021 č. k. 4C/51/2019-141 z r u š u j e a vec vracia Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 07. septembra 2021 č. k. 4C/51/2019-141 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa voči žalovaným 1/ a 2/ domáhal uloženia povinnosti dokončiť stavebné dielo, ktoré podľa žalobcu nebolo realizované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 278, § 279 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a o žalobe rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu. Uviedol, že žalobca sa na pojednávanie dňa 07. septembra 2021 nedostavil, svoju neúčast' riadne a včas neospravedlnil, pričom žalovaná navrhla, aby súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 31. januára 2022 sp. zn. 9Co/114/2021 odvolanie žalobcu proti prvoinštančnému rozsudku odmietol podľa § 386 písm. c) CSP, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie. Poukázal na obsah spisu, z ktorého vyplýva, že žalobca (opakovane) ospravedľoval svoju neúčast' na pojednávaní pred súdom prvej inštancie údajnou práceneschopnosťou,

ktorú ale nikdy nezdokladoval. Aj v prípade predmetného pojednávania, konaného dňa 07. septembra 2021, sa žalobca písomne ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní z dôvodu údajnej práceneschopnosti; ako prílohu ospravedlnenia označil č. potvrdenia pracovnej neschopnosti: U608418, ktoré ale k ospravedlneniu nebolo pripojené a teda súdu nebolo doručené. Podľa odvolacieho súdu z uvedeného súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalobca nepreukázal ním tvrdený dôvod neúčasti - práceneschopnosť. Odvolací súd dodal, že žalobcovi bolo pritom predvolanie doručené ešte 01. júla 2021, spolu s poučením o jeho procesných právach a povinnostiach, vrátane možnosti rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie. Preto konštatoval, že za daných okolností súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalobca svoju neprítomnosť na pojednávaní neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami. Keďže žalovaná strana prítomná na pojednávaní navrhla rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalobcu, súd prvej inštancie bol povinný tomuto návrhu vyhovieť a rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydať. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

3.1. Namietal, že súdy nesprávne posúdili jeho podanie zo 06. septembra 2021 ako žiadosť o odročenie pojednávania a zároveň ho nesprávne vyhodnotili ako oneskorené. Nakoľko ho žalobca doručil do podateľne súdu do začatia pojednávania, doručil ho k rukám súdu načas. Dovolateľ ďalej konštatoval, že odôvodnil neúčasť na pojednávaní riadne vážnymi okolnosťami, nakoľko v podaní zo 06. septembra 2021 uviedol, že je práceneschopný a označil číslo dokladu o jeho práceneschopnosti. Pokiaľ išlo o nepriloženie potvrdenia o práceneschopnosti, bolo zákonnou povinnosťou súdu v zmysle § 128 CSP, resp. § 160 CSP vyzvať žalobcu na doplnenie neúplného podania a poučiť ho o následkoch nedoplnenia podania. Dovolateľ mal teda za to, že v konaní neboli splnené zákonné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu.

3.2. Napokon vyslovil pochybnosť, či bolo v danom prípade možné rozhodnúť kontumačným rozsudkom, nakoľko z hľadiska účastníkov zmluvy a predmetu zmluvy má predmetná zmluva o dielo znaky spotrebiteľskej zmluvy, v ktorom spore je vydanie rozsudku pre zmeškanie v neprospech spotrebiteľa vylúčené podľa § 299 ods. 1 CSP a kedy platí osobitná poučovacia povinnosť súdu podľa § 292 CSP. Vo vzťahu k výroku o trovách konania namietal, že súdy vôbec neaplikovali § 257 CSP a neskúmali či existujú okolnosti hodné osobitného zreteľa, pričom žalobca je osoba v materiálnej núdzi. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutia nižších súdov zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná 1/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie je nedôvodné. Vzhľadom na to, že žalobca zjavne zmeškal dovolaciu lehotu pre svoju vlastnú nečinnosť, navrhla podané dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. a) CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal (i) nesplnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 278 CSP, (ii) neuplatnenie ustanovenia § 128 CSP, (iii) opomenutie poučovacej povinnosti podľa § 160 CSP, (iv) neuplatnenie § 299 ods. 1 CSP napriek tomu, že šlo o spotrebiteľský spor, (v) neuplatnenie § 257 CSP vo vzťahu k výroku o trovách konania.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Podľa ustanovenia § 278 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

14. Podľa ustanovenia § 299 ods. 1 CSP ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie sa nepoužijú, ak by mal byť tento rozsudok vydaný v neprospech spotrebiteľa.

15. Dovolací súd má za to, že okrem podmienok uvedených v § 278 CSP, ktoré musia byť splnené na to, aby prvoinštančný súd mohol podľa tohto ustanovenia postupovať (tak ako v danej veci) a následne aj vydať rozsudok pre zmeškanie, musí byť kumulatívne splnená aj procesná podmienka podľa § 299 CSP. Pokiaľ teda žalobca v odvolaní namietal nesplnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, odvolací súd bol povinný zaoberať sa možným postavením žalobcu ako spotrebiteľa, najmä z hľadiska aplikácie ustanovenia § 299 ods. 1 CSP.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal uloženia povinnosti dokončiť stavebné dielo, a to na základe zmluvy o dielo uzavretej medzi vlastníckmi bytového domu (žalobcom ako jedným zo spoluvlastníkov) a žalovanou 1/.

17. Spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou (§ 290 a nasl. CSP).

18. Dovolací súd je toho názoru, že posudzovaný spor má charakter spotrebiteľského sporu, keďže predmetnú zmluvu o dielo je potrebné považovať za spotrebiteľskú zmluvu. Na jednej strane totiž vystupuje žalovaná 1/ ako dodávateľ stavebných prác pre bytový dom a na druhej strane vlastníci bytov a nebytových priestorov ako koneční spotrebiteľia týchto plnení. Vzťah žalobcu (ako jedného z vlastníkov bytov) a žalovanej 1/ je teda vzťahom medzi spotrebiteľom a dodávateľom, keďže predmetná zmluva spĺňa definíčné znaky spotrebiteľskej zmluvy označujúce jej subjekty, a to spotrebiteľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a dodávateľa (ktorý je osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) v zmysle § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka. S prihliadnutím na uvedené súd prvej inštancie s ohľadom na § 299 ods. 1 CSP nemohol vydať rozsudok pre zmeškanie v neprospech žalujúceho spotrebiteľa a pokiaľ odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu smerujúce proti tomuto rozsudku, takýmto postupom došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. V dôsledku popísaného nesprávneho postupu nižších súdov založenom na ignorovaní spotrebiteľského charakteru sporu došlo v okolnostiach preskúmvanej veci aj k ďalšej procesnej vade, spočívajúcej v absencii poučenia žalobcu ako spotrebiteľa v zmysle osobitnej poučovacej povinnosti vyplývajúcej z § 292 CSP o jeho procesných právach a povinnostiach z dôvodu, že žalobca nebol v spore zastúpený advokátom, ani iným subjektom vystupujúcim na ochranu jeho práv v spore. Aj v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky platí, že neuplatnenie osobitnej poučovacej povinnosti všeobecným súdom môže v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci predstavovať závažný procesný postup, ktorým sa sťažovateľovi ako účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu procesnoprávny kódex priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V konečnom dôsledku tak môže z dôvodu neuplatnenia osobitnej poučovacej povinnosti dôjsť k zásahu do podstaty základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie s účinkami denegatio iustitiae (II. ÚS 675/2016).

20. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namietá ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože nesprávnym procesným postupom súdov bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.